

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deadline: 14 april 2020

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
PG
DCC

Ontworpen door

(10)(2e)

M +31(0)6- (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl

Datum
9 april 2020

Kenmerk

Zaaknummer

nota

(ter beslissing)

handhaven van het verbod op samenkomsten in
woningen

Paraaf directeur

1 Aanleiding voor deze nota

De huidige aanwijzing betreft een verbod op alle samenkomsten. Het verbieden van samenkomsten in woningen raakt het recht op persoonlijke levenssfeer (en het huisrecht). Artikel 10 Grondwet vereist hiervoor een specifieke formeel-wettelijke grondslag. Het verbod op samenkomsten in de noodverordeningen is gebaseerd op de algemeen geformuleerde wettelijke bevoegdheid om een noodverordening vast te stellen en is daarom mogelijk in strijd met de Grondwet. Ook in de pers is dit signaleerd. Hierover heeft D66 op 6 april Kamervragen gesteld. Daarnaast is tijdens het debat op 9 april een motie ingediend door de SGP/D66 waarin het presidium wordt verzocht om voorlichting te vragen aan de Raad van State over de grondwettelijke aspecten van de crisismaatregelen.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- De ICCb wordt gevraagd om een keuze te maken uit de hieronder beschreven opties.
- Het Interdepartementaal overleg directeuren WJZ (IOWJZ) adviseert n.a.v. overleg op 14 april 2020 om te kiezen voor optie 1 en nu niets te wijzigen in aanwijzing en noodverordening en de toelichting daarop. Zij adviseren om nodig vragen hierover in het debat deze week procedureel af te doen, waarbij de motie Van der Staaij/Jetten kan worden betrokken (raadpleging RvS). Er wordt geen haast gemaakt met de beantwoording van de TK-vragen van 6 april, de termijn is nog niet verlopen; ook de motie Van der Staaij/Jetten over grondrechtelijkheid van de noodmaatregelen is aangehouden. Evt. verduidelijking kan via een instructie van het OM, maar dat kan ook via beantwoording van de kamervragen.

3 Samenvatting en conclusies

Verscheidende juristen hebben betoogd dat het niet in overeenstemming is met enkele bepalingen in de Grondwet en/of het EVRM om op basis van een noodverordening in heel algemene bewoordingen samenkomsten te verbieden en daarbij bovendien eisen te stellen aan gedrag van mensen 'achter de voordeur' (en deze eventueel te willen handhaven). Eerder heeft de MCCb aangegeven ook op te willen kunnen treden tegen mensen die thuis bijvoorbeeld coronaparty's organiseren of een (groot) feest en daarmee de volksgezondheid in gevaar brengen.

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
PG
DCC

Kenmerk

Hieronder worden twee opties beschreven om hiermee om te gaan:

- I. Aanwijzing (en daarmee de modelnoodverordening) blijft ongewijzigd en de bestaande praktijk blijft ongewijzigd. Indien moet worden gehandhaafd achter de voordeur, bepalen veiligheidsregio's en politie op welke wijze dit gebeurt, uiteraard met inachtneming van de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en evenredigheid (er is tot nu toe enkel bij excessen opgetreden, zoals een pokertoernooi en een studentenfeest). Het wordt aan de rechtspraak overgelaten om te laten bepalen of dit gerechtvaardigd is. Uiteindelijk zal de rechter daarbij beslissen als iemand bijvoorbeeld een boete aanvecht. Het is mogelijk dat de rechter oordeelt dat de boete ten onrechte is opgelegd als het gaat om een privébijeenkomst binnenshuis.
- II. Aanwijzing (en daarmee de modelnoodverordening) wordt aangepast zodat het verbod op samenkomsten niet meer van toepassing is op woningen. Handhaving kan eventueel plaatsvinden op basis van bestaande bevoegdheden, zoals art. 175 Gemeentewet. Als zich een nood situatie voordoet waarin de gedragingen in een woning zorgen voor ernstige besmettingsgevaars, dan kan de voorzitter met een noodbevel feitelijk ingrijpen en zo een einde maken aan een concreet onwenselijke samenkomst. De voorzitter zal dan moeten onderbouwen dat het in het concrete geval gaat om een botsing van de persoonlijke levenssfeer met de bescherming van de (volks)gezondheid, en dat dit ingrijpen noodzakelijk is voor de bescherming van het recht op leven.

Overigens is bij beide opties proportionaliteit van belang: het is mogelijk dat bij signalen van een coronafeestje of andere samenkomsten in woningen de politie een waarschuwing geeft en er op aanstuurt de samenkomst te beëindigen. Dit wordt in de praktijk al vormgegeven door veiligheidsregio's, politie en andere handhavers, die daarvoor hun ervaring en discretionaire ruimte gebruiken.

Voor opties waarvoor een nieuwe aanwijzing wordt gedaan en wijziging van de noodverordeningen moet plaatsvinden, streven we ernaar om deze wijzigingen vanaf 28 april te laten ingaan. Dan kunnen ook eventuele andere wijzigingen en of verlengingen worden meegenomen.

In verband met dat laatste verdient het overigens aanbeveling om het begrip 'samenkomst' in de modelnoodverordening of de toelichting daarop te verduidelijken. Die wens hebben ook de Veiligheidsregio's geuit. Dit is vooral om de politie meer houvast te bieden bij de handhaving. Gedacht kan worden aan een maximaal aantal bezoekers per woning. Uit oogpunt van heldere communicatie naar de burger kan het aan te bevelen zijn om aan te sluiten

bij het dringende advies om zo min mogelijk bezoek thuis te ontvangen (maximaal 3 bezoekers). Er zou ook aangesloten kunnen worden bij het drempelaantal van 10 personen in artikel 11 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (Wbbbg).

Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal
PG
DCC

Kenmerk

4 Draagvlak politiek

Hierover hebben de leden Groothuizen en Sneller van D66 op 6 april Kamervragen gesteld. Daarnaast is tijdens het debat op 9 april een motie (van der Staaij/Jetten) ingediend door de SGP/D66 (aangehouden tot de stemmingen deze week). De Kamer wil weten of zorgvuldig met de bevoegdheden en rechten van mensen wordt omgegaan.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Een aantal van de bovengenoemde opties kan leiden tot onduidelijkheid bij het publiek. We adviseren om die reden eventuele wijzigingen met een scherpe communicatielijn door te voeren als toekomstige maatregelen vanaf 28 april 2020 worden aangekondigd.

6 Financiële en personele gevolgen

Er zijn geen financiële en personele gevolgen

7 Juridische aspecten haalbaarheid

Het vraagstuk dat voorligt is een juridisch/maatschappelijk vraagstuk. Er wordt gezocht naar een haalbare juridische vormgeving om recht te doen aan verschillende maatschappelijke belangen die hier aan de orde zijn. Het gaat om een inschatting of de maatregelen een toets bij de rechter kunnen doorstaan en om het behouden van voldoende draagvlak voor de (handhaving van) de maatregelen en het daarmee verbonden gezag van de handhavers.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Afgestemd met JenV, BZK en Veiligheidsregio's, OM en politie.

9 Gevolgen administratieve lasten

Een aantal opties leidt ertoe dat de Veiligheidsregio's hun noodverordeningen moeten aanpassen.

10 Toezeggingen

N.v.t.

11 Fraudetoets

N.v.t.